

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, [7 lutego 2017 r.]

Adam Bodnar

WZF.7044.13.2016.TO

Pan
Mariusz BŁASZCZAK

Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Zwracają się do mnie z prośbą o pomoc policjanci, zobligowani do wykorzystania zaległego urlopu wypoczynkowego w ciągu pierwszych trzech miesięcy obecnego roku¹. Są to w szczególności funkcjonariusze, którym wstrzymano urlopy w związku z organizacją w 2016 roku szczytu NATO oraz Światowych Dni Młodzieży. Wskazują oni, że regulacje Kodeksu pracy, obowiązujące pracowników cywilnych są bardziej korzystne. Pozwalają bowiem na udzielenie pracownikowi zaległego urlopu wypoczynkowego w porze letniej (najpóźniej do dnia 30 września następnego roku kalendarzowego²). Zdaniem funkcjonariuszy, również niektóre służby takich ograniczeń nie posiadają. Art. 72 ust. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2016 r. poz. 603 ze zm.) stanowi, że strażakowi, który nie wykorzystał urlopu w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy udzielić w innym, nieokreślonym terminie. Z kolei ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. z 2006 r. poz. 1310 ze zm.) w ogóle nie reguluje tego zagadnienia.

¹ np. art 83 ust. 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2016 r. poz. 1782 ze zm.), art. 96 ust. 4 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1897 ze zm.), art. 87 ust. 4 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1643 ze zm.), art. 69 ust. 5 ustawy z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu (Dz.U. z 2016 r. poz. 552 ze zm.), art. 56 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz.U. z 2016 r. poz. 740 ze zm.), art. 149 ust. 5 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2016 r. poz. 713 ze zm.).

² Art. 168 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2016 r. poz. 1666).

W stosunku służbowym funkcjonariusza występuje znaczne nasilenie elementów władczych, których brak w stosunku pracy. Podlegają oni zarządzeniom i rozkazom służbowym przełożonych, mogącym kształtować i zmieniać bez ich zgody treść istotnych elementów stosunku służbowego (np. stanowisko, uposażenie, miejsce i czas pracy, zakres podporządkowania, dyspozycyjności). Te elementy w stosunku pracy mogą być modyfikowane tylko z uwzględnieniem woli stron, a więc zasady równości podmiotów (pracownika i pracodawcy). Porównanie stosunków służbowych ze stosunkami pracy nie znajduje więc odzwierciedlenia na gruncie Konstytucji, bowiem wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą w równym stopniu mają być traktowane równo, tj. bez różnicowań zarówno faworyzujących jak i dyskryminujących. Z zasady tej wynika zarówno równość wobec prawa, tzn. nakaz równego traktowania obywateli przez władze publiczne, jak i równość w kształtowaniu prawa, tj. takiego kształtowania przez ustawodawcę praw i obowiązków adresatów normy prawnej, aby podmioty prawa charakteryzujące się określoną (relevantną) cechą były traktowane równo (wyrok TK z 23 listopada 2004 r., P 15/03).

O ile na gruncie Konstytucji trudności sprawia porównanie stosunków służbowych ze stosunkami pracy, o tyle zasada równego traktowania znajduje zastosowanie na gruncie ustaw pragmatycznych, w ramach zbiorczej kategorii służb mundurowych. Wydaje się, że wydłużenie okresu udzielenia zaległego urlopu wypoczynkowego w większym stopniu godziłoby zachowanie właściwych proporcji pomiędzy interesem jednostki a interesem danej służby. Pozwoliłoby także na uelastyczenie czasu służby funkcjonariuszy.

Omawiając zagadnienie niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych pragnę dodatkowo zwrócić uwagę na problem nabycia przez policjantów prawa do pierwszego urlopu wypoczynkowego z upływem 6 miesięcy służby³. Korzystniejsze przepisy obowiązują funkcjonariuszy Służby Więziennej. Prawo do pierwszego urlopu wypoczynkowego funkcjonariusz nabywa z upływem każdego miesiąca służby w wymiarze 1/12 wymiaru urlopu wypoczynkowego⁴. Możliwość skorzystania z prawa do urlopu z upływem każdego miesiąca pracy istnieje w Kodeksie pracy od 2004 roku. Powyższe

³ Np. art. 82 ust. 2 ustawy o Policji.

⁴ Art. 139 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej.

prowadzi do konstatacji, że również zasady nabycia prawa do pierwszego urlopu wypoczynkowego wymagają aktualizacji na gruncie obowiązującego systemu prawa.

W świetle powyższego na podstawie art. 12 pkt 2 i art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2014 r. poz. 1648) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o spowodowanie zbadania sprawy oraz odniesienie się do przedstawionych problemów.

(-) [*Adam Bodnar*]